

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**Психологія професійної діяльності**»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 28.08.2019 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 28.08.2019 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 28.08.2019 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології
(протокол від 28.08.2019 № 7)

Розробники:

1. Доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук
Пономаренко Яна Сергіївна.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії
фізичної культури, кандидат психологічних наук, доцент Павлик О.М.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 ХНУВС,
кандидат психологічних наук, доцент Греса Н.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4. Загальна кількість годин – 120. Кількість тем – 8.	05 Соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; Другий (магістерський) рівень вищої освіти	Навчальний курс – 1 (на базі ступеня вищої освіти «бакалавр»). Семестр – 2. Форма навчання – денна. Навчальний курс – 1 (на базі ступеня вищої освіти «бакалавр»). Семестр – 2. Форма навчання – заочна. Види контролю: залік.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання	заочна форма навчання	
Навчальний курс – 1 (на базі ступеня вищої освіти «бакалавр»): Лекції – 24; Практичні заняття – 26; Самостійна робота – 70;	Навчальний курс – 1 (на базі ступеня вищої освіти «бакалавр»): Лекції – 6; Практичні заняття – 6; Самостійна робота – 108;	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія професійної діяльності» є вивчення закономірностей психічної діяльності у процесі професійної діяльності з урахуванням суспільно-історичних і конкретних виробничих умов, а також індивідуальних особливостей спеціалістів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія професійної діяльності» є наступні: сформулювати у студентів чітке уявлення про психологічні особливості структури професійної діяльності; визначати складові компонентів внутрішнього та зовнішнього боку професійної діяльності; вміти проводити аналіз структури особистості та складати психограми до різноманітних професій; знати підходи до визначення професійної придатності людини та методи, що стосуються психологічного супроводу особистості в професії та методи психічної саморегуляції особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: кризова психологія, теоретико-методологічні проблеми психології, організаційна психологія, сучасні психологічні практики, порівняльна психологія, соціальна психологія, диференційна психологія,

практична психологія, теорія та практика управлінського консалтингу, психодіагностика, психологія праці та інженерна психологія.

Очікувані результати навчання: сформовані в студентів навички використання отриманих знань у процесі подальшого вивчення спеціальних фахових дисциплін та майбутньої практичної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: психологічну характеристику професійної праці як одного з основних видів діяльності особистості; розумітися в мотивах, що спонукають до професійної діяльності; сучасний стан психологічних досліджень в галузі психології професійної діяльності.

вміти: застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти, соціально-професійного самовизначення молоді; здійснювати практичне професіографування з метою раціоналізації праці, профдобору, профорієнтації та профнавчання; проводити емпіричні дослідження з метою вивчення міграції робочих кадрів, динаміки працездатності, виробничого травматизму; розкрити специфіку вимог на ринку праці до особистості сучасного фахівця-професіонала; визначати адекватні методи дослідження мотивів професійної діяльності працівника; здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності професійної діяльності як в індивідуальній, так і спільній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки.

Методологічні та методичні засади психології професійної діяльності як наукової дисципліни. Основні поняття та визначення. Предмет, завдання та методи професійної психології. Психологічна інтерпретація професійної праці. Психологія професійної праці як галузь психологічної науки. Поняття професійної діяльності. Психологічна інтерпретація професії. Психологічний зміст професіографії. Мета та завдання професіографії. Види професіограм: комплексні, універсальні, інформаційні, діагностичні. Психологічна характеристика професіограм та психограм. Психологічна класифікація професій.

ТЕМА № 2. Професійне самовизначення особистості. Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення у чоловіків та жінок.

Сутність професійного самовизначення. Професіоналізація і професійний розвиток особистості. Поняття професіогенезу. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху. Особистісний та професійний розвиток. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці. Професійна ідентичність. Психологічні особливості професійного становлення і розвитку у чоловіків та жінок. Специфічні проблеми професійного становлення фахівців: гендерний аспект.

ТЕМА № 3. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.

Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності. Ситуаційно-психологічний аналіз професійної діяльності. Людина як суб'єкт праці. Здібності як фактор успішності професійної діяльності. Психічні регулятори професійної праці людини. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності. Феноменологія індивідуальних стилів. Діагностика рівня професійної готовності людини. Психологія трудової мотивації особистості. Професійна кар'єра.

ТЕМА 4. Психологічна оцінка професіоналізму.

Професіоналізм як результат реалізації та розвитку ресурсів людини в професійній діяльності. Оцінка індивідуального професіоналізму. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності. Професіоналізм та професійна компетентність. Рівні професіоналізму. Види компетентності. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації людини. Професійно важливі якості.

ТЕМА 5. Суперечливі тенденції в професійному розвитку. Професійні деструкції особистості.

Феноменологія криз розвитку. Кризи професіоналізації. Типологія кризів. Дослідження кризів професіоналізації. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку. Поняття професійної деформації. Причини та психічні механізми появи професійної деформації особистості. Емоційне вигорання як вид неспецифічної професійної деформації. Профілактичні та корекційні заходи щодо професійного вигорання.

ТЕМА 6. Стрес у професійній діяльності.

Значення проблеми стресу в житті й діяльності людини. Визначення поняття стресу (Г.Сельє, Р.Лазарус, Н.Наєнко, В.Бодров). Сутність стану стресу та його зв'язок із поняттями «емоції» та «психічна напруженість». Теорії та моделі стресу. Умови виникнення і розвитку стресу. Механізми регуляції психологічного стресу. Основні способи і прийоми забезпечення високої працездатності.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 2 на базі ступеня вищої освіти «бакалавр (1 курс)							
Тема № 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки.	18	4		4		10	залік
Тема № 2. Професійне самовизначення особистості. Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення у чоловіків та жінок.	18	4		4		10	
Тема № 3. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.	18	4		4		10	
Тема № 4. Психологічна оцінка професіоналізму.	18	4		4		10	
Тема № 5. Суперечливі тенденції в професійному розвитку. Професійні деструкції особистості.	22	4		4		14	
Тема № 6. Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності.	24	4		4		16	
Всього за семестр № 2:	120	24		26		70	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2 на базі ступеня вищої освіти «бакалавр (1 курс)							
Тема № 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки.	20	1		1		18	залік
Тема № 2. Професійне самовизначення особистості. Гендерний аспект професійного самовизначення і становлення у чоловіків та жінок.	20	1		1		18	
Тема № 3. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.	20	1		1		18	
Тема № 4. Психологічна оцінка професіоналізму.	20	1		1		18	
Тема № 5. Суперечливі тенденції в професійному розвитку. Професійні деструкції особистості.	20	1		1		18	
Тема № 6. Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності.	20	1		1		18	
Всього за семестр № 2:	120	6		6		108	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Психологія професійної діяльності як галузь психологічної науки.		
Підготувати відповіді на запитання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте характеристику предмету психології праці як науки. 2. Які завдання вирішувала психологія праці на різних етапах соціокультурного розвитку нашої країни? 3. В чому полягає сутність основних психічних регуляторів професійної діяльності? 4. Назвіть психологічні ознаки професійної діяльності. 5. Які принципи психології професійної діяльності вам відомі? 6. Який існує зв'язок між принципами, підходами і методами психології професійної діяльності? 7. Розкрийте особливості диференціації методологічних підходів, яка відбувається в ході історичного розвитку психології професійної діяльності. 8. Назвіть ознаки праці та професії, розкрийте їх взаємозв'язок. 9. Назвіть сучасні методологічні проблеми психології професійної діяльності. Підготувати реферати за темами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет психології професійної діяльності. 2. Історія виникнення психології професійної діяльності. 3. Класифікації професій, психологічна класифікація професій за Є.О. Климовим. 4. Психологічне тлумачення професії і праці. 5. Методи психології професійної діяльності. 		<p>Основна література 1, 4, 5, 15, 22, 23, 25, 26.</p> <p>Допоміжна: 4, 6, 7.</p>
Тема № 2. Професійне самовизначення особистості.		
Підготувати відповіді на запитання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія професійного самовизначення Д. Сьюпера. 2. Які аспекти професіогенезу вам відомі? 3. Професійна орієнтація особистості (за Дж. Холандом). 4. Особистісний професіогенез відбувається за кількома напрямками. Наведіть характеристику одного з них. 5. Які відомі вам рівні професіоналізації? Наведіть характеристику одного з них. 6. Проблеми пристосування особи до вимог професійного середовища. 7. Можливості та обмеження використання тестів в психології професійної діяльності. 8. Психологічний зміст професійного середовища. 9. Шляхи гармонізації відносин між людиною і професією. Підготувати реферати за темами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Страх неуспіху» у чоловіків і «страх успіху» у жінок. 2. «Бар'єри професійного становлення жінок і чоловіків (ефект «скляної стелі», гендерні, соціокультурні стереотипи тощо). 		<p>Основна література: 3, 8, 10, 13, 19, 26</p> <p>Допоміжна: 1, 2.</p>

Тема № 3. Особистість фахівця як суб'єкта творчої трудової діяльності та професійного становлення.		
	Підготувати відповіді на запитання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Успішність та потенціал особистості в професійній діяльності. 2. Вибір професії як початок кар'єри. 3. За яких умов формується професійна ідентичність? В чому специфіка внутрішньої та зовнішньої професійної ідентичності? 4. Які особливості повинен мати сучасний фахівець щоб відбутися в умовах ринкової економіки? Обґрунтуйте свою відповідь. 5. Індивідуально-типологічні властивості особистості в праці. 6. Сенсорні, перцептивні, атенційні та інші властивості особистості в професійній діяльності. 7. Методи оцінки кар'єрних орієнтацій. 	<p>Основна література: 6, 7, 17, 18, 21.</p> <p>Допоміжна: 3, 5.</p>
Тема № 4. Психологічна оцінка професіоналізму.		
	Реферати за темами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологія професіоналізму та вершин майстерності 2. Елементи творчості в праці та індивідуальний стиль професійної діяльності. 3. Психологічне вивчення професій 4. Професіографічний підхід до вивчення праці 5. Професіограма та психограма праці. 6. Фактори професійного середовища, які забезпечують високу працездатність та функціональний стан особи. 7. Види професіограм. 8. Суб'єкт праці та професійно значущі якості особистості. Виконати практичне завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити професійно - важливі якості практичного психолога та умови їх розвитку. 	<p>Основна література: 2, 9, 12, 20, 26, 27.</p> <p>Допоміжна: 5,6.</p>
Тема № 5. Суперечливі тенденції в професійному розвитку. Професійні деструкції особистості.		
	Підготувати відповіді на запитання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема вибору професії майбутніми фахівцями. 2. Психологічні особливості й типологія криз професійного становлення. 3. Специфічні проблеми професійного становлення фахівців: гендерний аспект. 4. Формування психологічної готовності до свідомого планування професійного розвитку. 5. Чинники професійного розвитку психологів. 6. Назвати основні тенденції розвитку професійних деструкцій. 7. Психологічні особливості криз професійного становлення. 8. Назвіть психологічні детермінанти професійних деструкцій. 9. Рівні професійних деструкцій. 10. Шляхи професійної реабілітації. 	<p>Основна література: 3, 7, 8, 10, 11, 13, 28.</p> <p>Допоміжна: 1-3.</p>

Тема № 6. Психічна напруженість та стрес у професійній діяльності.		
	Підготувати реферати за темами: <ol style="list-style-type: none"> 1. Працездатність і стомлення. 2. Робочий динамічний стереотип. 3. Професійні стреси. Види професійних стресів. 4. Захист від професійного стресу. 5. Вміння та здібності, які необхідні для успішної професійної діяльності. Виконати практичне завдання: <ol style="list-style-type: none"> 1. Познайомитись з методикою прогресивної м'язової релаксації Якобсона. 	Основна література: 7, 26. Допоміжна: 4-6.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Діагностика проявів професійної деформації, методи її профілактики и корекції.
2. Діагностика рівня професійної готовності людини.
3. Етика та естетика поведінки професіонала.
4. Імідж та авторитет особистості.
5. Індивідуальний стиль діяльності як засіб професійної адаптації особистості.
6. Індивідуальний стиль професійної діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.
7. Критерії і методи діагностики рівня сформованості професіоналізму.
8. Культура емоційно-вольових процесів професіонала.
9. Культура інтелектуальних процесів професіонала.
10. Культура комунікативних процесів професіонала.
11. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.
12. Методи професійного відбору и систематичного контролю діяльності персоналу організації.
13. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної діяльності.
14. Особистісний та професійний розвиток.
15. Поняття професійно важливих якостей особистості.
16. Поняття професійної діяльності.
17. Поняття професіогенезу. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху.
18. Поняття професіоналізму й професійної компетентності.
19. Праця і професія в психології.
20. Принципи комплексного підходу до оцінки особистості професіонала.
21. Професіограма особистості (з урахуванням різних посадових обов'язків).
22. Професіографічний аналіз професійної діяльності особистості.
23. Професіоналізація і професійний розвиток особистості .
24. Професіоналізм як основа надійності і ефективності діяльності персоналу організації.
25. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності
Трудовий пост та професія.
26. Психічні регулятори професійної діяльності людини .

27. Психологічна інтерпретація професії.
28. Психологічна класифікація професій.
29. Психологічна культура особистості професіонала.
30. Система професійного відбору, процес становлення професіонала, професійна діяльність.
31. Структура: когнітивних (інтелектуальних) процесів особистості професіонала; комунікативних процесів; вольової регуляції діяльності професіонала; емоційних процесів та якостей.
32. Феноменологія індивідуальних стилів.
33. Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності.

5.1.2. Теми курсових робіт

Немає

5.1.3. Теми наукових робіт

Немає

6. Методи навчання

Мультимедійні лекції.

Практичні заняття з виконанням схематичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення наукової літератури за темою.

Індивідуальна робота передбачає конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій; підготовка до практичних занять; підготовка тематичних повідомлень; вирішення творчих практичних завдань; виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Діагностика рівня професійної готовності людини.
2. Дослідження кризів професіоналізації.
3. Емоційне вигорання як вид неспецифічної професійної деформації. Профілактичні та корекційні заходи щодо професійних деструкцій.
4. Загальні підходи до проблеми професійної успішності.
5. Індивідуальний ресурс професійного розвитку як системна якість особистості.
6. Індивідуальний стиль діяльності як системно-утворююча функція інтегральної індивідуальності.
7. Кризи професіоналізації. Типологія кризів.
8. Критерії і методи діагностики рівня їх сформованості.
9. Людина і її професійна доля: образ життя, професійний життєвий шлях, світогляд, психологічні регулятори його активності.
10. Основні етапи розвитку особистості як суб'єкта професійної праці. Конфлікти професійного самовизначення.
11. Особистісний та професійний розвиток.
12. Особливості взаємодії особистісного та професійного становлення на різних етапах життєвого шляху.
13. Оцінка індивідуального професіоналізму.

14. Поняття професійної деформації.
15. Поняття професійної діяльності. Психологічна інтерпретація професії.
16. Поняття професіогенезу.
17. Предмет, завдання та методи професійної психології.
18. Причини та психічні механізми появи професійної деформації особистості.
19. Професійна кар'єра.
20. Професійно важливі якості.
21. Професіоналізація і професійний розвиток особистості.
22. Професіоналізм спеціаліста та надійність професійної діяльності. Підвищення ефективності діяльності як індикатор професійного росту.
23. Професіоналізм та професійна компетентність.
24. Професіоналізм як результат реалізації та розвитку ресурсів людини в професійній діяльності.
25. Професія як система соціальних відношень між людьми у трудовій діяльності.
26. Психічні регулятори професійної праці людини.
27. Психологічна інтерпретація професійної праці.
28. Психологічна класифікація професій.
29. Психологія професійної праці як галузь психологічної науки.
30. Рівні професіоналізму. Види компетентності.
31. Сутність професійного самовизначення.
32. Трудовий пост та професія. Праця і професія в психології.
33. Феноменологія індивідуальних стилів.
34. Цілі і методи вивчення структури суб'єкта професійної діяльності.
35. Чинники, що детермінують кризи професійного розвитку. Перфекціонізм, трудоголізм та лінощі.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до

журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самотійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самотійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самотійну роботу, зобов'язаний перекласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самотійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самотійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82 – 89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 81		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
68 – 74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 67		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
35–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–34		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

1. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Балл Г.О. Психологія праці та професійної підготовки особистості / Г.О. Балл, М.В. Бастун, В.І. Гордієнко, Г.В. Красильникова. – Хмельницький: ТУП, 2001. – 330 с.
2. Дружилов С.А. Психология профессионализма. Инженерно-психологический подход. – Х. : Гуманитарный центр, 2011. – 296 с.
3. Егоршин А. П. Мотивация трудовой деятельности: учеб. пособ. – М. :ИНФРА-М, 2006. – 464 с.
4. Зеер Э.Ф. Психология профессий : уч. пособие для студ. вузов / Э.Ф. Зеер. – [2-е изд]. – М. : Академический Проект, 2003. – 336 с.
5. Иванова Е.М. Психология профессиональной деятельности / Е.М. Иванова – М.: ПЭРСЭ, 2006. – 382 с.
6. Ильин Е.П. Дифференциальная психология профессиональной деятельности / Е.П.Ильин. – СПб. – Питер. – 2007. - 646с.
7. Ильин Е.П. Работа и личность. Трудоголизм, перфекционизм, лень / Е.П. Ильин. – СПб: Питер, 2011. – 224 с. – (Серия «Мастера психологии»).
8. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії./ Г.В. Карпенко – Суми: Університетська книга, 2008. – 168 с.
9. Климов Е.А. Психология профессионала / Е.А. Климов. – М.: Ин-т практ. психологии ; Воронеж : МОДЭК, 1996. – 400 с.
10. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения / Е.А. Климов. – М.: Академия, 2004. – 296 с.
11. Коральчук М.С. Теорія і практика професійного психологічного відбору: Навч. посіб. /М.С. Коральчук, В.М. Крайнюк. – К: Ніка-Центр, 2006. – 536 с.
12. Корніловська С.Я. Основи професіографії: Навч. посіб./ С.Я. Корніловська, Р.Н. Мітельман, В. В. Синявський та ін. – К.: МАУП, 1997. – 148 с.
13. Крягжде С.И. Психология формирования профессиональных интересов / С.И. Крягжде. – Вильнюс: Центр-Пресс, 1981. – 253 с.
14. Кухарчук А.М. Человек и его профессия : учеб. пособие / А.М. Кухарчук, В.В. Лях, А.Б. Широкова. – Минск: Соврем. Слово, 2006. – 544 с.
15. Малхазов О. Р. Психологія праці: навч. посібник / О. Р. Малхазов. – К.: ЦУЛ, 2010. – 208 с.
16. Маркова А.К. Психология профессионала / А.К. Маркова. – М.: Межд. гуманит. фонд, 1996. – 312 с.
17. Мучински П. Психология, профессия, карьера / П. Мучински. – 7-е изд. – СПб : Питер, 2004. – 539 с.
18. Никифоров Г.С. Надежность профессиональной деятельности / Г.С. Никифоров. – СПб.: С.-Петербург. ун-та, 1996. – 176 с.
19. Поваренков Ю.П. Психологическое содержание профессионального становления человека / Ю.П. Поваренков. – М. : УРАО, 2002. – 160 с.
20. Практикум з психодіагностики / Укл.: О. О. Музика, В. М. Остринська, В.В. Остринський. – 2-ге вид., випр. і допов. – Житомир, 2000. – 160 с.
21. Практикум по дифференциальной психодиагностике профессиональной

- пригодности: Учеб. пособие / Под общ. ред. В. А. Бодрова. – М.: ПЕР СЭ. 2003. – 768 с.
22. Психологические основы профессиональной деятельности: хрестоматия / Сост. В. А. Бодров. – М.: ПЕР СЭ; Логос, 2007. – 855 с.
 23. Психология профессиональной деятельности / Под ред. Н. Самоуткина. – СПб.: Питер, 2003. – 224 с.
 24. Психология профессиональной подготовки. / Под ред. Г.С. Никифорова, 1993. – 171 с.
 25. Психология труда: Учеб. Для студ. высш. учеб. заведений / под ред. проф. А.В. Карпова. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 352 с.
 26. Психологія у професійній діяльності поліції: навч. посіб./ [О.О. Євдокімова, І.В.Жданова, Д.В. Швець та ін.];за заг. ред. В.В. Сокурєнко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. – 426 с.
 27. Психологія праці та професійної підготовки особистості: навч. Посібник / За ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. - Хмельницький: ТУП, 2001. - С. 5 – 25.
 28. Сурякова М.В. Психологія професійної праці: Навч. Посібник М.В. Сурякова. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 78 с.
 29. Шульц Д. Психология и работа / Д. Шульц, С. Шульц. – [8-е изд.] – СПб.: Питер, 2003. – 560 с.

Допоміжна:

1. Волянчук Н.Ю. Психологічні основи прогнозування у системі професійної соціалізації особистості / Н. Ю. Волянчук // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Т. IX. – Ч. 4. – 2007. – С. 215–222.
2. Волянчук Н.Ю. Психологія професійного становлення тренера: монографія / Н. Ю. Волянчук. – Луцьк: Волин. обл. друкарня, 2006. – 444 с.
3. Гордієнко В. Розвиток особистості в процесі професіоналізації: професіогенез особистості / В. Гордієнко. //Психологія праці та професійної підготовки особистості: навч. посібник / За ред. П.С. Перепелиці, В.В. Рибалки. – Хмельницький: ТУП, 2001. – С. 48-67.
4. Кален Л.М. Психологія професійного життя особистості / Інститут психології імені Г.С.Костюка - К: Знання, 1998. – 23 с.
5. Ложкин Г. В. Практическая психология в системах «человек-техника»: учеб. пособие / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К.: МАУП, 2003. – 296 с.
6. Малхазов О. Р. Психологія праці: навч. посібник / О. Р. Малхазов. – К.: ЦУЛ, 2010. – 208 с.
7. Толочек В. А. Современная психология труда: учеб. пособие / В.А. Толочек. – СПб.: Питер, 2005. – 479 с. – (Серия «Учебное пособие»).

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Пошукова система Google Академія (Google Scholar) - <http://scholar.google.com>
2. Сайт «Научная сеть» - <http://www.nature.ru/>
3. Сайт «Brain Maps» - <http://brain-maps.org/>
4. Сайт «Cyberleninka» - <https://cyberleninka.ru/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. <http://www.nbuv.gov.ua/>